

Biuletyn Polonistyczny

18.11.2021

Historia literatury

UNIVERSUM SŁOWACKIEGO

Studia o wyobraźni

Rok wydania: 2020

Liczba stron: 395

ISBN: 978-836-644-84-90

Universum... jest kolekcją artykułów oraz studiów na temat różnych aspektów i przedmiotów wyobraźni poetyckiej Słowackiego. Jarosław Ławski wydobywa jej główne cechy, poruszając się w obszarze wczesnych dzieł poety (1828–1838), ukształtowanych podobnie jak dzieła niesamowitej, transgresyjnej, „szalonej” i frenetycznej szkoły zwanej ukraińską. Pisze więc o wyobraźni Słowackiego w okresie, gdy ona formuje się, rozwija, sama siebie bierze w nawias i sama siebie ocala jako dojrzała propozycja metafizyczna. Wspólną cechą różnych przejawów poetyckiego świata autora „Szanfarego” jest – zdaniem Ławskiego – symboliczny charakter wyobraźni, jej autointerpretacja odwołująca się do mitów różnych narodów i kultur (od helleńskiej i skandynawskiej po słowiańskie) oraz transgresywność (śmiałe wykraczanie poza literackie strategie zapisu wyobraźni, fragmentowość i autoreferencyjność, teatralizacja frenezji i makabry, dekonstrukcja mitów i tradycyjnych wyobrażeń natury i dziedzictwa kultury). [...]

Słowacki w różnych okresach twórczości – od Szanfarego i Araba po Kordiana i [Horsztyskiego] – jest dla Autora poetą „trudnego piękna”. Obszary przyjmowanych przez poetę wartości estetycznych obejmują zarówno estetykę idylli i sielanki, zrodzoną z wczesnoromantycznej, a może jeszcze sentymentalnej naiwności, po terytoria ruin i przestrzenie charakteryzujące się skrajnymi obrazami przemocy i okrucieństwa, sięgającymi wszakże, co trafnie wydobywa Autor książki, po wyobrażenia związane z antyestetyką groteski i dynamiką „transgresyjnej” mistyki. [...]

Spis treści

Jarosław Ławski podjął się w swej książce trudnego, choć znanego już z jego poprzednich prac badawczych zadania ujęcia w paradygmaty wibrującej i podatnej na metamorfozy wyobraźni Słowackiego, ustalając dla niej prawa budowania możliwej całości i jej dekonstrukcji, ujawniając mechanizmy zwielokrotniania obrazów, ich (auto)referencyjności, a także jej polimorfii. Autor ukazuje reguły odbijania biografii i autokreacji w świecie wyobraźni poety, ujmując ją jako całość dynamiczną, twórczą, a nie jako iluzję lub fantazję. W tym sensie, choć nie jest to w pracy przedmiotem odwołania samego Autora, wyobraźnia jest światem twórczej „schizomorficznej” energii, o której pisał Gilbert Durand [...]. Oczywiście, o ile możliwa jest całość konstruowana ze sprzecznych tendencji, niejako przeciwstawnych sobie wektorów, to w przypadku wyobraźni Słowackiego zamyka się ona – zdaniem Autora książki - w formule paradoksalnego Universum: obszaru silnych opozycji jego energii, terytorium aporetycznego i – jak pisze Ławski – „oksymoronicznego” wyobrażenia. Regułami scalenia tej dynamicznej struktury są – znów paradoksalnie – sprzeczności znaczeń, filiacje przeciwstawnych sensów, obrazowe asocjacje sięgające po groteskę, zwielokrotnienia znaczeń, konstrukcje wniosków wyłaniające się z iluzji mitów, uznanie „śmiałej metafory” i zaskakującej paraboli za drogę poznania. (z recenzji Włodzimierza Szturca)

Jarosław Ławski – eseista, krytyk literacki, badacz wyobraźni. Kieruje stworzoną przez siebie Katedrą Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu w Białymstoku. Zainteresowania badawcze: literatura XVIII–XXI wieku, faustyzm i bizantyzm, polsko-wschodniosłowiańskie związki kulturowe, relacje geopolityki i kultury, Młoda Polska oraz twórczość Zygmunta Glogera, Tadeusza Micińskiego, Czesława Miłosza i poetów początku XXI stulecia. Profesor historii literatury, członek Komitetu Nauk o Literaturze PAN, członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności.

Do pobrania:

- [Instytut_Badań_Literackich_Polskiej_Akademii_Nauk_-_Publikacje.html](#)

Słowa kluczowe: Literatura polska, Juliusz Słowacki